

23. 05. 2011.

Ambasador, šef Delegacije Evropske unije u Republici Srbiji
Nj.E. Vensan Dežer

Poštovani gospodine Dežer,

nakon dugog sastanka u petak, 20.maja uzimamo slobodu da obratimo Vašu pažnju na okolnosti, konstatacije i razjašnjenja za koje se nadamo da će doprineti rešenju situacije u kojoj se pravosuđe Srbije trenutno nalazi.

Podsećamo Vas da je upravo Evropska unija ukazala na propuste u postupku reizbora i to zvanično još sredinom marta 2010. godine, što je inače u javnosti Srbije mesecima prećutkivano ili demantovano. Upravo na insistiranje Evropske unije prihvaćena je nužnost revizije reizbora. Za taj važan poduhvat, Evropska unija je zahtevala da strukovna udruženja sudija i tužilaca budu uključena u postupak izrade podzakonskog akta koji bi omogućio pravni osnov za reviziju reizbora, na čemu Društvo sudija zahvaljuje.

Društvo sudija, koje je i samo od početka ukazivalo na propuste reizbora, shvatilo je ovaj zahtev Evropske unije kao njenu želju da u reviziji bude obezbeđeno otklanjanje svih nedostataka na koje je EU ukazala, a da revizija, sama za sebe, bude proverljiva, pouzdana, nediskriminatorna i, istovremeno i efikasna. Šta više, Društvo sudija je shvatilo da EU želi da sam reizbor, kada je on već preduzet kao izuzetna mera, revizijom u što većoj meri uskladi sa evropskim standardima. Upravo iz tih razloga, Društvo sudija je smatralo da ima posebnu odgovornost jer je, pored zaštite nezavisnosti sudija, izabраних а нарочито nereizabраних, branilo i evropske principe i standarde.

U skadu sa takvom svojom misijom, Društvo sudija uključilo se u ovaj proces i učestvovalo na sastancima sa predstavnicima i prvog i stalnog sastava VSS, ministarstva pravde, ekspertom i predstavnicima EU i delegacijom Komisije EU u Beogradu, uvek kada je bilo pozivano. Pošto, po prirodi stvari, nije rukovalo ovim procesom, Društvo sudija niti je odgovorno niti je na bilo koji način uticalo na njegovo trajanje, iako je potpuno svesno, a to je uvek i isticalo, da

je neophodno da se proces izrade pravila za reviziju reizbora okonča u najkraćem mogućem roku.

Na osnovu dogovora postignutih na sastancima domaćih i evropskih predstavnika, i u skladu sa njima, Društvo sudija izradilo je nacrt Smernica i usaglasilo ga sa predstavnicima OEBS-a, dalo precizno i detaljno mišljenje na nacrt Pravila Saveta, koja su u poslednjih mesec dana često menjana, i dostavilo ih svim učesnicima u ovim razgovorima. Nažalost, VSS i Društvo sudija nisu mogli da usaglase rešenja iz predloga Pravila VSS i Smernica OEBSa i Društva sudija u jedan konsolidovani tekst.

Imajući u vidu komentare EU eksperta na nacрте Pravila VSS-a (u osnovi negativne) i Smernica OEBSa/Društva sudija (u osnovi pozitivne) kao i dogovore sa prethodnih sastanaka, Društvo sudija je bilo u uverenju da će biti održani sastanci na kojima će se sa ekspertom raspravljati o nacrtima oba dokumenta i da će, ukoliko ni tada nacrti ne budu usaglašeni, ekspert dati svoju konačnu ocenu oba nacрта. U skladu sa prethodnim dogovorima, u tom slučaju bi bila održana još jedna ekspertska rasprava a VSS, koji za usvajanje tog akta i jeste jedini nadležan, konačno i usvojio Pravilnik za reviziju, u skladu sa mišljenjem i sugestijama EU eksperta i svojim uverenjem.

Dakle, Društvo sudija je bilo u uverenju da cilj ovog procesa nije bio postizanje saglasnosti između njega i VSS, već donošenje Smernica koje će garantovati otklanjanje nedostataka u procesu u kome je 837 sudija ostalo bez sudijske funkcije. Sa takvim uverenjem Društvo sudija je i došlo na sastanak održan 20.5.2011. godine, o kome je obavešteno dan ranije i za koji nije dobilo ni dnevni red ni bilo kakav materijal, niti obaveštenje o metodologiji po kojoj će biti postupano.

Predstavnici Društva sudija odmah na početku sastanka istakli su, i kasnije nekoliko puta i ponovili, tri rešenja bez kojih Društvo sudija ne može da učestvuju u dogovoru a koji se tiču rešenja:

- da odluka o broju sudija ne može biti ograničavajući faktor za vraćanje nereizabranih sudija u sistem
- da će merila koja su važila za reizbor sudija važiti i za nereizabrane sudije, tako da svaki nereizabrani sudija sa istim ili boljim rezultatima od reizabranog, bez diskriminacije bude vraćen u sistem i
- da za nereizabrane sudije VSS neće „tražiti“ nove i drugačije razloge od onih koji su bili navedeni u odluci o prestanku njihove sudijske funkcije (zabrana reformatio in peius).

Tokom sastanka postalo je jasno da se raspravlja samo o nacrtu Pravila koji je sacinio VSS i to parcijalno i o predlozima eksperata za izmenu nekih

odredaba iz tog nacrtu (koje su učesnicima podeljene na samom sastanku na engleskom jeziku i koje su usmeno prevedene tokom rada). Iako su neke od primedaba koje su predstavnici Društva sudija i ekspert EU stavili bile prihvaćene i unete u tekst nekih od razmatranih rešenja nacrtu Pravila, one suštinske primedbe Društva sudija, pa i zapažanja predstavnika OEBSa, bili su kategorički i paušalno odbijani od predstavnika VSS. Usput, i na ovom, kao i na prethodnim sastancima, posebno na onom od 6.5.2011. godine održanom bez predstavnika međunarodne zajednice, odnos pojedinih članova VSS bio je arogantan u takvoj meri da ne daje čak ni nadu u fer proces koji će taj organ sprovoditi po pravnom leku.

Tek pred kraj sastanka, koji je počeo u 9 časova a završio se pola sata posle ponoći, na pitanje kada će se razmatrati i predložena rešenja iz Smernica OEBSa i Društva sudija, saopšteno je da sastanaka više neće biti i da će razmatrana rešenja sa unetim izmenama, predstavljati usaglašeni tekst Pravila.

S obzirom na tu informaciju, kao i na činjenicu da rešenja iz nacrtu Smernica koji je sačinilo Društvo sudija nisu razmatrana, a bitno su drugačija, predstavnici Društva sudija nedvosmisleno su nekoliko puta stavili do znanja prisutnima da će se o ovakvom tekstu Pravila konačno izjasniti tek kada budu dobili integralni tekst na srpskom jeziku.

Nakon što smo nam je nacrt Pravila VSS dostavljen, obaveštavamo Vas da Društvo sudija ne može da da saglasnost na ovakav nacrt Pravila, jer on ne pruža garancije da će biti otklonjeni nedostaci na koje su ukazali EU u godišnjem Izveštaju i Ustavni sud u svojim odlukama, niti je on u skladu sa principima oko kojih je ranije postignuta saglasnost VSS i ministarstva sa Društvom sudija i EU.

Primeru radi, Pravila VSS ne sadrže ono što sadrži akt DVT o tome da odluka o broju tužilaca neće biti ograničavajući faktor za vraćanje tužilaca u sistem posle revizije, da za nereizabrane tužioce DVT neće „tražiti“ nove i drugačije razloge od onih koji su bili navedeni u odluci o prestanku njihove sudijske funkcije (zabrana reformatio in peius), niti će u postupku po pravnom leku protiv prvostepenih odluka u DVT učestvovati članovi koji su donosili prvostepene odluke.

Za razliku od toga, Pravila VSS koja su nam dostavljena kao konačan nacrt podzakonskog akta propisuju odstupanja od ranijeg dogovora VSS i OEBSa/Društva sudija:

1. da odluka o broju sudija neće predstavljati ograničavajući faktor za vraćanje sudija na posao,

2. da će nereizabrane sudije koje godinu i po dana nisu dobile individualizovanu odluku biti vraćene na posao,

3. da će proširenje standarda dostojnosti, u odnosu na definiciju dostojnosti od strane Venecijanske komisije, biti pravno prihvatljivo i vezano za krivične i disciplinske postupke pokrenute pre 16.12.2009. godine, čak i kada oni do tada nisu bili pravnosnažno okončani,

4. kao i da će članovi prvog sastava VSS odlučivati o pravnom leku protiv odluka u čijem su donošenju učestvovali, suprotno dogovoru sa predstavnicima Evropske i Venecijanske komisije od 16.12.2010. godine, koji je šta-više pretočen i u Akcioni plan.

Osim toga, bez razmatranja Smernica OEBSa/Društva sudija koje su sadržale važna i celishodna rešenja, i protivno stavu eksperta EU, Pravila VSS

1. omogućavaju diskriminaciju u primeni merila za sudije koje su reizabrane i za one koje nisu, a učestvovala su istovremeno u istom procesu; to znači da merila koja su važila za reizbor sudija neće važiti i za nereizabrane sudije, kako bi svaki nereizabrani sudija sa istim ili boljim rezultatima od reizabranog, bez diskriminacije mogao da bude vraćen u sistem

2. ne propisuju zabranu reformatio in peius, što znači da nereizabrane sudije u postupku po pravnom leku mogu biti stavljene u gori položaj, jer Savetu nije zabranjeno da „traži“ nove i drugačije razloge od onih koji su bili navedeni u odluci o prestanku sudijske funkcije

3. Ne postoji objektivizacija postupka jer:

- nema pravila na osnovu kojih i kada se radja sumnja da sudija ispunjava kriterijume stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti

- nema pravila kada se zaključuje da je sumnja dokazana

- nije prihvaćeno čak ni merilo proseka u istovrsnoj materiji suda iste vrste i stepena u Srbiji (što ni nema veze sa poređenjem sa reizabranim sudijama, već sa uslovima rada svih sudija koji su radili u jedinstvenom sistemu sudstva u Srbiji u periodu 2006 - 2008)

4. Ostavljena je potpuna samovolja kod redosleda odlučivanja (niko ne osporava pravo VSS da organizuje svoj posao, ali je jasno da im kratko vreme diktira celishodnost i efikasnost, a na tome je upravo zasnovan predlog OSCE/Društva sudija)

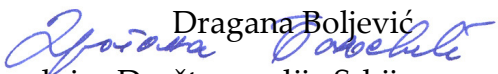
5. Zbog izdvajanja svakog konkretnog predmeta iz konteksta u kome se odlučivalo i nedefinisanja jasnih merila, postupak može da traje neograničeno dugo

6. Očigledno je da se planira znatna revizija reizabranih sudija (kako proizlazi iz izjava nekih članova VSS i ministarke pravde)

7. Kriterijum nedostojnosti proširen je do takvog nivoa da SVAKO može da bude proglašen nedostojnim, posebno kada nije propisana zabrana reformatio in peius, što je potpuno je van svakog standarda pa i definicije Venecijanske komisije

Društvo sudija posebno ceni ulogu i napore koje je učinila EU, i izražava posebno poštovanje prema izuzetnoj predanosti, upućenosti i ličnim naporima koje je učinio ambasador Dežer sa svojim saradnicima, kao i sudija Gerhard Reissner, ekspert EU. Međutim, kada bi dalo saglasnost na ovakav nacrt Pravila VSS, Društvo sudija, uvereno je, u potpunosti bi izneverilo sve principe i standarde za koje se zalaže radi postizanja vladavine prava i obesmisllilo bi i sve dosadasnje evropske napore u istom cilju.

S poštovanjem,

Dragana Boljević
predsednica Društva sudija Srbije